

บทที่ 3

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในประเทศไทย

ภายหลังมีการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้มีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

3.1 หลักเกณฑ์และผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ (Constitution) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สามารถแบ่งผู้หน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง¹ (Political officer) และ 2) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (State officer)

3.1.1 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540² มาตรา 291 กำหนดให้ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ (Duty) ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

- (1) นายกรัฐมนตรี
- (2) รัฐมนตรี
- (3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (4) สมาชิกวุฒิสภา

¹ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการเมือง เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี นายกเทศมนตรี

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540, 11 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 114 (ตอนที่ 55 ก), หน้า 68.

(5) ข้าราชการการเมืองอื่น

(6) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ³

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550⁴ มาตรา 259 กำหนดให้ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(1) นายกรัฐมนตรี

(2) รัฐมนตรี

(3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(4) สมาชิกวุฒิสภา

(5) ข้าราชการการเมืองอื่น

(6) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ⁵

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁶ มาตรา 234 กำหนดให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

...(3) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบ (Investigate) และเปิดเผย (Reveal) ผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต⁷...

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542⁸ และที่แก้ไขเพิ่มเติม⁹ มาตรา 4 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายความว่า

³ ปัญญา อุดชาชน. (2551). 10 ปี ศาลรัฐธรรมนูญ: ผู้ทศวรรษใหม่ของนิติรัฐไทย. กรุงเทพฯ: พี. เพรส. หน้า 465-466.

⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 (ตอนที่ 47 ก), หน้า 83.

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, มาตรา 259 วรรคแรก.

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134. (ตอนที่ 40 ก), หน้า 68.

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 234 วรรคแรก (3).

⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542. (2542, 17 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 (ตอนที่ 114 ก), หน้า 1.

- (1) นายกรัฐมนตรี
- (2) รัฐมนตรี
- (3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (4) สมาชิกวุฒิสภา
- (5) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (1) และ (2) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง¹⁰
- (6) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา¹¹

⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554.

¹⁰ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ข้าราชการการเมือง ได้แก่ บุคคลซึ่งรับราชการในตำแหน่งข้าราชการการเมือง ดังต่อไปนี้

- (1) นายกรัฐมนตรี
- (2) รองนายกรัฐมนตรี
- (3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (4) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (5) รัฐมนตรีว่าการทบวง
- (6) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
- (7) รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง
- (8) ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี
- (9) ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี
- (10) ที่ปรึกษารัฐมนตรีและที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (11) เลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (12) รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
- (13) โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (14) รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (15) เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (16) ประจำสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (17) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (18) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (19) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง
- (20) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง

¹¹ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 61 ตำแหน่งข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง มีดังนี้

(7) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น และผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(8) สมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹²

มาตรา 32 กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันที่พ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งแล้วแต่กรณี ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด¹³

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2554¹⁴

- (1) ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา
- (2) ที่ปรึกษารองประธานรัฐสภา
- (3) ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา
- (4) ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (5) ที่ปรึกษารองประธานวุฒิสภา
- (6) ที่ปรึกษารองประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (7) เลขานุการประธานรัฐสภา
- (8) เลขานุการรองประธานรัฐสภา
- (9) เลขานุการประธานวุฒิสภา
- (10) เลขานุการประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (11) เลขานุการรองประธานวุฒิสภา
- (12) เลขานุการรองประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (13) เลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

¹² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4.

¹³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 32.

¹⁴ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2554. (2554, 28 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 128 (ตอนที่ 60 ก), หน้า 1.

ข้อ 4 ให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา 32

(1) กรุงเทพมหานคร ได้แก่

- (ก) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- (ข) รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- (ค) ประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

(ง) สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

(2) เมืองพัทยา ได้แก่

- (ก) นายกเมืองพัทยา
- (ข) รองนายกเมืองพัทยา
- (ค) ประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา และเลขานุการนายกเมืองพัทยา
- (ง) สมาชิกสภาเมืองพัทยา

(3) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่

- (ก) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด
- (ข) รองนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด
- (ค) ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด
- (ง) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(4) เทศบาลนคร ได้แก่

- (ก) นายกเทศมนตรี
- (ข) รองนายกเทศมนตรี
- (ค) ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกเทศมนตรี
- (ง) สมาชิกสภาเทศบาล

(5) เทศบาลเมือง¹⁵ ได้แก่

- (ก) นายกเทศมนตรี
- (ข) รองนายกเทศมนตรี

¹⁵ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560. ข้อ 4(5).

(ค) สมาชิกสภาเทศบาล

(6) เทศบาลตำบล¹⁶ ได้แก่

(ก) นายกเทศมนตรี

(ข) รองนายกเทศมนตรี

(7) องค์การบริหารส่วนตำบล¹⁷ ได้แก่

(ก) นายกององค์การบริหารส่วนตำบล

(ข) รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกรรมการอนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐในการดำเนินการใดๆ อย่างหนึ่งตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ¹⁸

มาตรา 39 กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(1) ประธานศาลฎีกา

(2) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(3) ประธานศาลปกครองสูงสุด

¹⁶ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แก้ไขเพิ่มเติม โดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 ข้อ 4(6)

¹⁷ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แก้ไขเพิ่มเติม โดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ข้อ 4(7)

¹⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4.

- (4) อัยการสูงสุด
- (5) กรรมการการเลือกตั้ง
- (6) ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (7) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (8) กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- (9) รองประธานศาลฎีกา
- (10) รองประธานศาลปกครองสูงสุด
- (11) หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร
- (12) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา
- (13) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
- (14) รองอัยการสูงสุด
- (15) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง¹⁹

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 4 บทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” และ มาตรา 40 แห่งราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจกำหนดตำแหน่ง ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตำแหน่งอื่นๆ ให้มีหน้าที่อื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงเพิ่มเติมแล้ว ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2542 วันที่ 14 พฤศจิกายน 2549 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2552 วันที่ 27 สิงหาคม 2552 วันที่ 12 กรกฎาคม 2555 ได้แก่

- (1) ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย
- (2) ประธานกรรมการและกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

¹⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการ ระดับกระทรวง ทบวง หรือกรมสำหรับข้าราชการพลเรือน ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการเหล่าทัพ สำหรับข้าราชการทหาร ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติ

(3) เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร

(4) เลขานุการวุฒิสภา²⁰

(5) ประธานกรรมการ และกรรมการตรวจสอบตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขฉบับที่ 30 เรื่อง การตรวจสอบ การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ลงวันที่ 30 กันยายน 2549²¹

(6) กรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการ ผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. 2546²²

(7) ผู้แทนการค้าไทย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยผู้แทนการค้าไทย พ.ศ. 2552²³

(8) ประธานกรรมการ และกรรมการกำกับและการส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

(9) เลขานุการคณะกรรมการกำกับและการส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้มีประกาศกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว มีหน้าที่ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินเช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2555 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2557 และลงวันที่ 5 มีนาคม 2558 ได้แก่

²⁰ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ. 2543. (2543, 11 มกราคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 117 (ตอนพิเศษ 3 ง), หน้า 29.

²¹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่ง จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549. (2549, 27 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 123 (ตอนที่ 118 ก), หน้า 46.

²² ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2552. (2552, 25 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 126 (ตอนพิเศษ 31 ง), หน้า 56.

²³ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2552. (2552, 17 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 126 (ตอนที่ 69 ก), หน้า 11.

- (1) ประธานกรรมการ และกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ²⁴
- (2) ประธานกรรมการ และกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (3) คณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน
- (4) อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- (5) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- (6) ผู้บังคับการตำรวจนครบาล
- (7) ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
- (8) ผู้บัญชาการ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
- (9) ผู้บัญชาการ ตำรวจภูธรภาค
- (10) ผู้บังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจนครบาล
- (11) ผู้บังคับการตำรวจจราจร
- (12) ผู้บังคับการตำรวจนครบาล
- (13) ผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล
- (14) ผู้บังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ
- (15) ผู้บังคับการอารักขาและควบคุมฝูงชน
- (16) ผู้บังคับการอำนวยการกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
- (17) ผู้บังคับการปราบปราม
- (18) ผู้บังคับการตำรวจทางหลวง
- (19) ผู้บังคับการตำรวจรถไฟ
- (20) ผู้บังคับการตำรวจท่องเที่ยว
- (21) ผู้บังคับการตำรวจน้ำ
- (22) ผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (23) ผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค
- (24) ผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

²⁴ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554. (2555, 1 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129 (ตอนที่ 73 ก), หน้า 46.

(25) ผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ในวงราชการ

- (26) ผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับ การคุ้มครองผู้บริโภค
- (27) ผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี
- (28) ผู้บังคับการอำนวยการ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
- (29) ผู้บังคับการตรวจคนเข้าเมือง
- (30) ผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
- (31) ผู้บังคับการอำนวยการ ตำรวจภูธรภาค
- (32) ผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค
- (33) ผู้บังคับการ ตำรวจภูธรจังหวัด
- (34) สรรพากรภาค
- (35) สรรพากรพื้นที่
- (36) ผู้อำนวยการสำนักงานสรรพสามิตภาค
- (37) สรรพสามิตพื้นที่
- (38) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
- (39) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพมหานคร
- (40) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
- (41) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบ้ง
- (42) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ
- (43) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง
- (44) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรภาค
- (45) นายด่านศุลกากร
- (46) อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเจ้าธนบุรี²⁵
- (47) อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- (48) อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- (49) อธิการบดีมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

²⁵ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557.

- (50) อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน
- (51) อธิการบดีมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
- (52) อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
- (53) อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง
- (54) อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
- (55) อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งธนบุรี
- (56) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา
- (57) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้
- (58) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี
- (59) อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา
- (60) อธิบดีผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง
- (61) อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง
- (62) อธิบดีผู้พิพากษาศาลแรงงานกลาง
- (63) อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
- (64) อธิบดีผู้พิพากษาภาค
- (65) ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด (เฉพาะผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งที่ศาลจังหวัดและปฏิบัติราชการที่ศาลจังหวัดอย่างแท้จริงเท่านั้น ไม่หมายความรวมถึง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแต่ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติราชการประจำสำนักงานศาลยุติธรรม)
- (66) อธิบดีอัยการภาค/อธิบดีอัยการ
- (67) อัยการจังหวัด²⁶
- (68) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด
- (69) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด สาขาในกรุงเทพมหานคร
- (70) ผู้อำนวยการทัณฑสถาน
- (71) ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษ
- (72) ผู้บัญชาการเรือนจำกลาง

²⁶ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก), หน้า 39.

- (73) ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัด
- (74) โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด
- (75) อธิบดีผู้พิพากษาศาลแรงงานภาค²⁷
- (76) ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวง
- (77) ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด
- (78) กรุงเทพมหานคร²⁸ ได้แก่
- (1) รองปลัดกรุงเทพมหานคร
 - (2) หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร
 - (3) ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล
 - (4) ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์
 - (5) ผู้อำนวยการสำนักอนามัย
 - (6) ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา
 - (7) ผู้อำนวยการสำนักการโยธา
 - (8) ผู้อำนวยการสำนักการระบายน้ำ
 - (9) ผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อม
 - (10) ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมกีฬา และการท่องเที่ยว
 - (11) ผู้อำนวยการสำนักการคลัง
 - (12) ผู้อำนวยการสำนักเทศกิจ
 - (13) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม
 - (14) ผู้อำนวยการสำนักการจราจรและขนส่ง
 - (15) ผู้อำนวยการสำนักผังเมือง

²⁷ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก), หน้า 39.

²⁸ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559. (2559, 30 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 133 (ตอนที่ 113 ก), หน้า 6.

- (16) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (17) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณกรุงเทพมหานคร
- (18) ผู้อำนวยการเขต
- (79) เมืองพัทยา²⁹ ได้แก่
 - (1) ปลัดเมืองพัทยา
 - (2) รองปลัดเมืองพัทยา
 - (3) หัวหน้าสำนักปลัดเมืองพัทยา
 - (4) ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา
 - (5) ผู้อำนวยการสำนักการสาธารณสุข
 - (6) ผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อม
 - (7) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการท่องเที่ยว
 - (8) ผู้อำนวยการสำนักการช่าง
 - (9) ผู้อำนวยการสำนักการช่างสุขาภิบาล
 - (10) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม
 - (11) ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ
 - (12) ผู้อำนวยการสำนักการคลัง
- (80) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ³⁰ ได้แก่
 - (1) รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
 - (2) ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ

²⁹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559. (2559, 30 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 133 (ตอนที่ 113 ก), หน้า 6. (79).

³⁰ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (80) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

ป.ป.ช. (ด้านการตรวจราชการ) ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค หรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น³¹

(3) ผู้อำนวยการสำนักไตสวนการทุจริตภาคการเมือง ผู้อำนวยการสำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐ ผู้อำนวยการสำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาคการเมือง ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ และผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด

(81) ศาลอุทธรณ์³² ได้แก่

- (1) ประธานศาลอุทธรณ์
- (2) ประธานศาลอุทธรณ์ภาค
- (3) ประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ
- (4) รองประธานศาลอุทธรณ์
- (5) รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค
- (6) รองประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ
- (7) ประธานแผนกในศาลอุทธรณ์
- (8) ประธานแผนกในศาลอุทธรณ์ภาค
- (9) รองประธานแผนกในศาลอุทธรณ์
- (10) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์
- (11) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค
- (12) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ

(82) ศาลชั้นต้น³³ ได้แก่

³¹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2560. (2560, 27 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 137 (ตอนที่ 35 ก), หน้า 19.

³² ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก), หน้า 39. (81) ศาลอุทธรณ์.

- (1) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง
- (83) สำนักนายกรัฐมนตรี³⁴ ได้แก่
- (1) รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- (84) กระทรวงกลาโหม³⁵ ได้แก่
- (1) รองปลัดกระทรวง
- (85) กระทรวงการคลัง³⁶ ได้แก่
- (1) รองปลัดกระทรวง

³³ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (82) ศาลชั้นต้น.

³⁴ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (83) สำนักนายกรัฐมนตรี.

³⁵ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (84) กระทรวงกลาโหม.

³⁶ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (85) กระทรวงการคลัง.

(86) กระทรวงการต่างประเทศ³⁷ ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

(87) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา³⁸ ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

(88) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์³⁹ ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

(89) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์⁴⁰ ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

³⁷ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (86) กระทรวงการต่างประเทศ.

³⁸ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (87) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

³⁹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (88) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

⁴⁰ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (89) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

(90) กระทรวงคมนาคม⁴¹ ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

(91) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม⁴² ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

(92) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁴³ ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

(93) กระทรวงพลังงาน⁴⁴ ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

⁴¹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (90) กระทรวงคมนาคม.

⁴² ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (91) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

⁴³ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (92) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

⁴⁴ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (93) กระทรวงพลังงาน.

- (94) กระทรวงพาณิชย์⁴⁵ ได้แก่
- (1) รองปลัดกระทรวง
- (95) กระทรวงมหาดไทย⁴⁶ ได้แก่
- (1) รองปลัดกระทรวง
- (96) กระทรวงยุติธรรม⁴⁷ ได้แก่
- (1) รองปลัดกระทรวง
- (97) กระทรวงแรงงาน⁴⁸ ได้แก่
- (1) รองปลัดกระทรวง

⁴⁵ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (94) กระทรวงพาณิชย์.

⁴⁶ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (95) กระทรวงมหาดไทย.

⁴⁷ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (96) กระทรวงยุติธรรม.

⁴⁸ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (97) กระทรวงแรงงาน.

(98) กระทรวงวัฒนธรรม⁴⁹ ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

(99) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี⁵⁰ ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

(100) กระทรวงศึกษาธิการ⁵¹ ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

(101) กระทรวงสาธารณสุข⁵² ได้แก่

(1) รองปลัดกระทรวง

⁴⁹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (98) กระทรวงวัฒนธรรม.

⁵⁰ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (99) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

⁵¹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (100) กระทรวงศึกษาธิการ.

⁵² ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (101) กระทรวงสาธารณสุข.

- (102) กระทรวงอุตสาหกรรม⁵³ ได้แก่
- (1) รองปลัดกระทรวง
- (103) สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดรัฐ⁵⁴ ได้แก่
- (1) รองอธิการบดี
- (104) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐ⁵⁵ ได้แก่
- (1) รองอธิการบดี
- (105) องค์การบริหารส่วนจังหวัด⁵⁶ ได้แก่
- (1) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)
- (1) ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

⁵³ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (102) กระทรวงอุตสาหกรรม.

⁵⁴ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (103) สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดรัฐ.

⁵⁵ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (104) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐ.

⁵⁶ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (105) องค์การบริหารส่วนจังหวัด.

(106) เทศบาลนคร⁵⁷ ได้แก่

- (1) ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)
- (2) ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

(107) เทศบาลเมือง⁵⁸ ได้แก่

- (1) ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)
- (1) ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

(108) เทศบาลตำบล⁵⁹ ได้แก่

- (1) ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับสูง)
- (1) ผู้อำนวยการสำนักช่าง (นักบริหารงานช่าง ระดับสูง)

(109) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ⁶⁰ ได้แก่

- (1) จเรตำรวจแห่งชาติ
- (2) รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

⁵⁷ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (106) เทศบาลนคร.

⁵⁸ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (107) เทศบาลเมือง.

⁵⁹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (108) เทศบาลตำบล.

⁶⁰ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 13 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 39. (109) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

- (3) ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
- (4) ผู้บัญชาการสำนักงานส่งกำลังบำรุง
- (5) ผู้บัญชาการสำนักงานกำลังพล
- (6) ผู้บัญชาการสำนักงานกฎหมายและคดี
- (7) ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจสอบภายใน
- (8) ผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (9) ผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด
- (10) ผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล
- (11) ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
- (12) ผู้บัญชาการสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ
- (13) ผู้บัญชาการสำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (14) รองผู้บัญชาการสำนักงานส่งกำลังบำรุง
- (15) รองผู้บัญชาการสำนักงานกำลังพล
- (16) รองผู้บัญชาการสำนักงานกฎหมายและคดี
- (17) รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล
- (18) รองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 1-9
- (19) รองผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (20) รองผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
- (21) รองผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด
- (22) รองผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล
- (23) รองผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
- (24) รองผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
- (25) รองผู้บัญชาการสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ
- (26) รองผู้บัญชาการสำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (27) จเรตำรวจ (สบ 8) (หัวหน้าจเรตำรวจ)
- (28) นายแพทย์ใหญ่
- (29) รองจเรตำรวจ (สบ 7)
- (30) ผู้บังคับการกองพลาธิการ
- (31) ผู้บังคับการกองโยธาธิการ
- (32) ผู้บังคับการกองสรรพาวุธ

- (33) ผู้บังคับการกองทะเบียนพล
- (34) ผู้บังคับการกองสวัสดิการ
- (35) ผู้บังคับการกองคดีอาญา
- (36) ผู้บังคับการสืบสวนสอบสวนศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดน

ภาคใต้

- (37) ผู้บังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 1-4
- (38) ผู้บังคับการข่าวกรองยาเสพติด
- (39) ผู้บังคับการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติด
- (40) ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล 1-4
- (41) ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1-4
- (42) ผู้บังคับการตำรวจสื่อสาร

3.2 กำหนดเวลาการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดระยะเวลาการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.2.1 กำหนดเวลาการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน 3 ระยะ ดังนี้

- (1) กรณีเข้ารับตำแหน่งให้ยื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (2) กรณีพ้นจากตำแหน่งให้ยื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (3) กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ให้ยื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

กรณีตายในระหว่างดำรงตำแหน่ง หรือตายก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีภายใน 90 วันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย⁶¹

⁶¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 33.

3.2.2 กำหนดเวลาการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอย่างน้อย 3 ระยะ เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นอกจากนั้นถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดอยู่ในตำแหน่งครบสามปี ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีอยู่ในตำแหน่งครบสามปีด้วยทุกครั้ง ดังนี้

(1) กรณีเข้ารับตำแหน่งให้ยื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(2) กรณีพ้นจากตำแหน่งให้ยื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ยกเว้นผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา รองประธานศาลฎีกา ผู้พิพากษาในศาลฎีกา อัยการสูงสุด รองอัยการสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการ ทหาร ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุด และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงให้ยื่นเมื่อพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น

(3) กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ให้ยื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

(4) ทุกสามปีที่อยู่ในตำแหน่งให้ยื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ดำรงตำแหน่งครบ 3 ปี

กรณีตายในระหว่างดำรงตำแหน่ง หรือตายก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่งให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย⁶²

3.2.3 วันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

(1) นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ให้ถือวันถวายสัตย์ปฏิญาณตนต่อพระมหากษัตริย์เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันที่คณะรัฐมนตรีคณะใหม่ถวายสัตย์ปฏิญาณตนต่อพระมหากษัตริย์ (กรณีรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ) หรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่นแล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือวันที่ปฏิญาณตนในวันที่ประชุมแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันถึงคราวออกตามอายุของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวันยุบสภา หรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณีเป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(3) สมาชิกวุฒิสภา ให้ถือวันปฏิญาณตนในวันที่ประชุมแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันที่สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกใหม่ปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภา หรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(4) ข้าราชการการเมืองอื่น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง นอกจาก (1) ให้ถือว่าที่คำสั่งแต่งตั้งมีผล เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง

⁶² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 มาตรา 39-40.

หรือวันที่คำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งมีผล หรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(5) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ให้ถือว่าที่คำสั่งแต่งตั้งมีผล เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง หรือวันที่คำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งมีผล หรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(6) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้ถือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันที่ผู้ได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ หรือวันถัดจากวันที่ยื่นหนังสือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณีเป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(7) สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ให้ถือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันถัดจากวันครบรอบวาระการดำรงตำแหน่ง หรือวันถัดจากวันยื่นหนังสือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

- สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ให้ถือวันที่กรรมการสรรหาประกาศแต่งตั้ง เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันถัดจากวันครบวาระการดำรงตำแหน่ง หรือวันถัดจากวันยื่นหนังสือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(8) รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้ถือวันที่คำสั่งแต่งตั้งมีผล เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง หรือวันที่คำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งมีผล หรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(9) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรีตำบล นายกเทศมนตรีเมือง นายกเทศมนตรีนคร ให้ถือวันแถลงนโยบายในที่ประชุมแห่งสภาเป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันถัดจากวันครบวาระดำรงตำแหน่ง หรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(10) รองผู้บริหารท้องถิ่น ให้ถือวันที่มีคำสั่งแต่งตั้งมีผลเป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง หรือวันที่คำสั่งให้ผลจากตำแหน่งมีผล หรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(11) นายกเมืองพัทยา ให้ถือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันถัดจากวันครบวาระดำรงตำแหน่ง หรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(12) สมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ถือวันปฏิญาณตนในวันที่ประชุมแห่งสภาเป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันถัดจากวันครบวาระดำรงตำแหน่ง หรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่นแล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง

(13) เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 39 และมาตรา 40 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ให้ถือวันที่พระบรมราชโองการแต่งตั้งมีผล หรือวันที่คำสั่งแต่งตั้งมีผล หรือวันที่ที่ประชุมของผู้มีอำนาจแต่งตั้งมีมติ แล้วแต่กรณี เป็นวันเข้ารับตำแหน่ง และวันที่พ้นจากตำแหน่ง หรือวันที่พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กำหนดหรือลาออก หรือด้วยเหตุอื่น แล้วแต่กรณี เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง⁶³

3.3 การแสดงหรือแจ้งรายการทรัพย์สินและรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงในแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

3.3.1 การแสดงหรือแจ้งรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

(1) ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(2) ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นด้วย

(3) แสดงตามที่มีอยู่จริง ณ วันที่เข้ารับตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งหรือวันพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี แล้วแต่กรณี

(4) ใช้แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

(5) ต้องแนบเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว

⁶³ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2558). ข้อควรรู้การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน. กรุงเทพฯ: หน้า 12-14.

(6) ต้องแนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา (ภ.ง.ด.90 หรือ 91) ทั้งของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ (ถ้ามี)

(7) ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ จะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าพร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีฯ ที่ยื่นด้วย

(8) ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ดำรงตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ผู้ยื่นผู้หนึ่งต้องแยกยื่นบัญชีฯ ทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้นๆ

(9) นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ต้องยื่น 2 ชุด (อีกชุดหนึ่งเป็นสำเนา)⁶⁴

3.3.2 รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดง

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด โดยแบบแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด มีรายการทรัพย์สิน 9 ประเภท และรายการหนี้สิน 4 ประเภท ดังนี้

ก. รายการทรัพย์สิน

(1) เงินสด (เฉพาะที่มีเงินสดเกินสองแสนบาท) หมายถึงเงินสดในมือทุกสกุลรวมกัน

(2) เงินฝาก หมายถึง เงินฝากทุกประเภท รวมถึงสลากออมสิน บัตรเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่น

(3) เงินลงทุน หมายถึง เงินลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล และที่รัฐบาลค้ำประกัน หลักทรัพย์จดทะเบียนและรับอนุญาต หลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น

(4) เงินให้กู้ยืม หมายถึง เงินที่ให้บุคคลหรือนิติบุคคลกู้ยืม

(5) ที่ดิน หมายถึง ที่ดินที่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครองตามกฎหมาย

(6) โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง หมายถึง บ้านอาศัยและสิ่งปลูกสร้างอื่น เช่น อาคารพาณิชย์ ห้องชุด โกดัง

(7) ยานพาหนะ หมายถึง ยานพาหนะต่างๆ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เรือยนต์ เครื่องบินส่วนบุคคล เป็นต้น

⁶⁴ วรวิทย์ สุขบุญ. (2560). นิติเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินของ ป.ป.ช. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 40-41.

(8) สิทธิและสัมปทาน หมายถึง สิทธิในทรัพย์สินทางวรรณกรรมศิลปกรรม ประดิษฐ์กรรมและการที่รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำประโยชน์เกี่ยวกับบริการสาธารณะ หรือ ทรัพยากรธรรมชาติ จนถึงสิทธิที่รัฐหรือเอกชนรับรองและสามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิตามสัญญาสัมปทานต่างๆ สิทธิการเช่าที่ดิน สิทธิสมาชิกสนามกอล์ฟ เป็นต้น

(9) ทรัพย์สินอื่น หมายถึง ทรัพย์สินอื่นนอกเหนือจากที่ระบุในรายการที่ (1)-(8) โดยมีมูลค่าทรัพย์สินทุกชนิดรวมกันตั้งแต่ 200,000 บาทขึ้นไป เช่น ทองคำ อัญมณี งามช่าง โบราณวัตถุ นาฬิกา รถยนต์โบราณอาวูรป็น เป็นต้น

ข. รายการหนี้สิน

(1) เงินเบิกเกินบัญชี หมายถึง เงินเบิกเกินบัญชีจากธนาคาร และให้หมายความรวมถึง หนี้ค้างชำระบัตรเครดิตทุกประเภทด้วย

(2) เงินกู้ธนาคารและสถาบันการเงินอื่น หมายถึง เงินกู้ทุกประเภทจากธนาคารและสถาบันการเงิน

(3) หนี้สินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ หมายถึง หนี้สินหรือเงินกู้ที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ จากบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีธนาคารและสถาบันการเงินอื่นเช่น ห้างหุ้นส่วน กลุ่มออมทรัพย์ ชุมชน กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

(4) หนี้สินอื่น หมายถึง หนี้สินที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ⁶⁵

ค. 1. รายได้ที่ต้องแสดง

(1) รายได้ประจำ ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เบี้ยประชุม โบนัส เป็นต้น

(2) รายได้จากทรัพย์สิน ได้แก่ ค่าเช่า ดอกเบี้ย เงินปันผล เป็นต้น

(3) รายได้จากการรับให้/จำหน่ายทรัพย์สิน ได้แก่ รับมรดก รับให้ ขายทรัพย์สิน เป็นต้น

(4) รายได้อื่น ๆ ได้แก่ รายนอกนอกเหนือจาก (1)-(3) เช่น ถูกสลากินแบ่งรัฐบาล ค่านายหน้า เป็นต้น

ค. 2. รายจ่ายที่ต้องแสดง

(1) รายจ่ายประจำ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค ค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถ ค่าเบี้ยประกัน เป็นต้น

(2) รายจ่ายอื่น ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว เงินบริจาค เป็นต้น⁶⁶

ต่อมาในปี พ.ศ. 2554 ได้มีการปรับปรุงแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์คือ

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 41-42.

⁶⁶ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 63. หน้า 15.

1. เข้าใจง่ายและขอเฉพาะข้อมูลที่จำเป็น
2. ไม่สร้างภาระให้ทั้งผู้มีหน้าที่ยื่นและผู้ตรวจสอบ
3. ต้องรักษาเป้าหมายหลัก ของการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อป้องกันการยื่นเท็จและปกปิด
4. แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ ยึดหลักการของระบบการยื่นบัญชีได้แก่ แยกรายได้ (income) ออกจากความมั่งคั่ง (wealth)
5. กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีระบุนาฬิกาชีวิตย้อนหลัง 5 ปี เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาว่า เคยมีธุรกิจเชื่อมโยงกับใครบ้าง
6. กำหนดให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. ที่ประธานกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย ลงลายมือชื่อกำกับบัญชีในหน้าสุดท้ายของบัญชีเพียงหน้าเดียว ซึ่งช่วยลดเวลาทำงาน ลงได้มาก เนื่องจากปริมาณบัญชีที่ต้องตรวจสอบมีจำนวนมาก⁶⁷

3.4 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญประกอบด้วยกรรมการจำนวนเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

(1) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารกลาง หรืออธิบดีอัยการมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(2) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(3) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

⁶⁷ วรวิทย์ สุขบุญ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 64. หน้า 42-43.

(4) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีและยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

(5) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรองการประกอบวิชาชีพ โดยประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อและได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพนั้น

(6) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหารการเงิน การคลัง การบัญชีหรือการบริหารกิจการวิสาหกิจในระดับไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงของบริษัทมหาชน จำกัด มาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(7) เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตาม (1) (2) (3) (5) หรือ (6) รวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี การนับระยะเวลาตามวรรคสอง ให้นับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี⁶⁸

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในระหว่างที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและยังไม่มีกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้วันแต่จะมีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงห้าคน⁶⁹

3.4.1 อำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540⁷⁰ ได้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ได้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภา ตามมาตรา 305

(2) ได้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นส่งไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา 308

(3) ได้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ

⁶⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 232.

⁶⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 233.

⁷⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, มาตรา 301.

ปราบปรามการทุจริต

(4) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 291 และมาตรา 296 ตามบัญชีและเอกสารประกอบที่ได้ยื่นไว้

(5) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี และนำรายงานนั้นออกพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

(6) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 146 และมาตรา 265 มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย โดยอนุโลม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550⁷¹ ได้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ใ้สอบสวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับการถอดถอนออกจากตำแหน่งเสนอต่อวุฒิสภามาตรา 272 และมาตรา 279 วรรคสาม

(2) ใ้สอบสวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองส่งไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา 275

(3) ใ้สอบสวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไปรั่วรัวผิดปกติกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมรวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นสมควรดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(4) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 259 และมาตรา 264 ตามบัญชีและเอกสารประกอบที่ได้ยื่นไว้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด

(5) กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

⁷¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, มาตรา 250.

(6) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี ทั้งนี้ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย

(7) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 213 มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วยโดยอนุโลม

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁷² มาตรา 234 ได้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ใ้สอบสวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) ใ้สอบสวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(3) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(4) หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (1) (2) และ (4) ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพเกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็นจะมอบหมายให้หน่วยงาน

⁷² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 234.

ของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช้เป็นความผิดร้ายแรงหรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับหรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็ได้

ภายใต้บังคับมาตรา 236⁷³ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระหรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา 234 (1) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไต่สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ไต่สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา 226 วรรคเจ็ด⁷⁴ มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม

(2) กรณีอื่นนอกจาก (1) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

⁷³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 236 บัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดกระทำการตามมาตรา 234 (1) โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีความเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง

คุณสมบัติลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ วิธีการไต่สวน ระยะเวลาการไต่สวนและการดำเนินการอื่นที่จำเป็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

⁷⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 226 วรรคเจ็ด บัญญัติว่า การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒๖ นี้ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนและให้ดำเนินการโดยรวดเร็ว

การไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณีให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นและจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้ริบทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้นำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา 234 (3) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม⁷⁵

⁷⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 235 ภายใต้บังคับมาตรา 236 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา 234 (1) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

3.4.2 อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้⁷⁶

(1) ใ้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภาตามหมวด 5 การถอดถอนจากตำแหน่ง

(2) ใ้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเพื่อส่งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามหมวด 6 การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา 275 ของรัฐธรรมนูญ

(3) ใ้สวนและวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (2) และเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(4) ใ้สวนและวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (2) หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองร่ำรวยผิดปกติ กระทบความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทบความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทบความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการด้วยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การทุจริตแห่งชาติใ้สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทบความผิดตามที่ใ้สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ถ้าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา 226 วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม

๑๗๑

๑๗๑

ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา 234 (3) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม

⁷⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 19.

(5) ⁷⁷ ใต้วงและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศหรือบุคคลใด กระทำความผิดตามมาตรา 123/2 มาตรา 123/3 มาตรา 123/4 และมาตรา 123/5

(6) ⁷⁸ ใต้วงและวินิจฉัยการกระทำความผิดที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้การประสานความร่วมมือเพื่อประโยชน์แห่งการใต้วงและวินิจฉัยให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(7) กำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 264 ของรัฐธรรมนูญ

(8) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวด 3 การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(9) กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(10) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(11) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวด 3 การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

(12) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทุกปี ทั้งนี้ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย

(13) เสนอมาตรการ ความเห็น และข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาลหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงาน โครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่

⁷⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. มาตรา 19 (4/1).

⁷⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. มาตรา 19 (4/2).

การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(14) ดำเนินการส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้อนุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์หรือออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ

(15) ดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(16) ดำเนินการเกี่ยวกับด้านการต่างประเทศโดยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต

(17)⁷⁹ ดำเนินการตามคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในคดีทุจริตที่ผู้ประสานงานกลางตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการหรือพิจารณาให้ความช่วยเหลือกับต่างประเทศในคดีทุจริตซึ่งมิใช่คำร้องขอความช่วยเหลือตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา

(18) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งเลขาธิการ

(19)⁸⁰ แต่งตั้งหัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน บุคคล หรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

(17) ดำเนินการอื่นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติหรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช.ที่จะดำเนินคดีตามที่เห็นสมควรต่อไป หรืออาจส่งเรื่องให้หน่วยงานที่รับผิดชอบรับไปดำเนินการต่อไปก็ได้

การไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการตรวจสอบตาม (1) (2) (3) (4) (4/1) (4/2) และ(6) คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้พนักงานไต่สวนเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนเพื่อดำเนินการแทนก็ได้แล้วรายงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ทั้งนี้

⁷⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. มาตรา 19(14/1).

⁸⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559. มาตรา 19(16).

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานไต่สวนดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และระยะเวลา ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด⁸¹

พนักงานไต่สวนให้แต่งตั้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการสังกัด สำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งดำรงตำแหน่งในสาขากระบวนการยุติธรรม และผ่านการอบรมตามหลักสูตร ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดแล้ว หัวหน้าพนักงานไต่สวนให้แต่งตั้งจากพนักงานไต่สวน ในระดับชำนาญการขึ้นไป ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด⁸²

คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแต่งตั้งเลขานุการ รองเลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ และผู้ดำรง ตำแหน่งอื่นในระดับผู้อำนวยการสำนักขึ้นไปในสำนักงาน ป.ป.ช. ให้เป็นหัวหน้าพนักงานไต่สวน ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด⁸³

การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สินแล้วคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการ⁸⁴ ดังนี้

ก. การเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและเอกสาร ประกอบในกรณีต่างๆ แล้ว ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งประธานกรรมการมอบหมาย ต้องลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชีหรือกระทำด้วยวิธีอื่นใดแทนการลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในภายหลังสำหรับ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบเฉพาะของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ต้องเปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็วภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนด ต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ส่วนบัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นนั้น จะเปิดเผยได้ต่อเมื่อ การเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือ

⁸¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. มาตรา 19 วรรคสอง.

⁸² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559. มาตรา 19 วรรคสาม.

⁸³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554. มาตรา 19 วรรคสี่.

⁸⁴ วรวิทย์ สุขบุญ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 64. หน้า 43-48.

การวินิจฉัยชี้ขาดและได้รับการร้องขอจากศาลหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือในกรณีที่เจ้าของบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินยินยอม ให้มีการเปิดเผย

ข. การตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขต่อบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว โดยในระยะแรกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วางแนวทางในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินไว้ดังนี้

(1) เงินสด ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงเฉพาะรายที่แสดงว่า มีเงินสดตั้งแต่ 2,000,000 บาท⁸⁵ ขึ้นไป หรือที่มีเหตุอันควรสงสัย

(2) เงินฝากในธนาคารพาณิชย์ ตรวจสอบโดยสอบถามข้อเท็จจริงไปยังสถาบันการเงินทุกแห่งที่เปิดดำเนินการ

(3) เงินลงทุนหลักทรัพย์รัฐบาลที่รัฐบาลค้ำประกัน ตรวจสอบโดยสอบถามข้อเท็จจริงไปยังธนาคารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่แสดงว่ามีหลักทรัพย์รัฐบาล หรือรัฐบาลค้ำประกันอยู่หลักทรัพย์จดทะเบียนและรับอนุญาต ตรวจสอบโดยสอบถามข้อเท็จจริง ไปยังบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด และนายทะเบียนกลาง หรือนิติบุคคลที่แสดงว่ามีหลักทรัพย์ จดทะเบียนและรับอนุญาตอยู่

(4) เงินให้กู้ยืม ตรวจสอบเฉพาะที่ผู้ยื่นแสดงไว้ในบัญชีไปยังบุคคลหรือ นิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้

(5) ที่ดิน ตรวจสอบทั่วประเทศโดยสอบถามข้อเท็จจริงไปยังกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย

(6) โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ตรวจสอบเฉพาะที่ผู้ยื่นแสดงไว้ในบัญชีโดยสอบถามข้อเท็จจริงไปยังส่วนราชการผู้รับผิดชอบที่ทรัพย์สินดังกล่าวตั้งอยู่

(7) ยานพาหนะ ตรวจสอบโดยสอบถามข้อเท็จจริงไปยังกรมการขนส่งทางบก และกรมเจ้าท่า หรือสถาบันการบินพลเรือน กรณีแจ้งว่ามีเรือยนต์และเครื่องบิน

(8) สิทธิและสัมปทาน ตรวจสอบเฉพาะที่ผู้ยื่นบัญชีฯ ได้แสดงรายการไว้โดยสอบถามข้อเท็จจริงไปยังกรมทรัพยากรธรณี กรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

⁸⁵ มติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งที่ 5/2540 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2540 และ มติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งที่ 17/2556 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 ให้ตรวจสอบเฉพาะรายที่แสดงว่ามีเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป หรือ มีเหตุอันควรสงสัย

(9) ทรัพย์สินอื่น ให้ผู้ยื่นถ้อยคำอุปถัมภ์และตรวจสอบเฉพาะรายการที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือมีการชี้ช่องให้ตรวจสอบ

(10) หนี้สิน เงินเบิกเกินบัญชี ตรวจสอบโดยสอบถามข้อเท็จจริงไปยังธนาคาร เช่นเดียวกับเงินฝาก

(11) เงินกู้ธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่นๆ สอบถามไปยังธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ เช่นเดียวกับเงินฝาก

(12) หนี้สินที่มีหลักฐาน ตรวจสอบโดยสอบถามข้อเท็จจริงไปยังเจ้าหนี้ตามหลักฐานที่แจ้ง

(13) หนี้สินอื่น ตรวจสอบโดยสอบถามข้อเท็จจริงไปยังเจ้าหนี้ตามที่แจ้ง

ต่อมาในเดือนตุลาคม 2555 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ.2555⁸⁶ กำหนดวิธีการและเงื่อนไขในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ โดยแบ่งการตรวจสอบเป็น 3 วิธี ได้แก่

(1) การตรวจสอบปกติ⁸⁷

(2) การตรวจสอบเพื่อยืนยันข้อมูล⁸⁸ และ

⁸⁶ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ. 2555. (2555, 5 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 129 (ตอนที่ 95 ก), หน้า 3.

⁸⁷ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ. 2555. ข้อ 11 การตรวจสอบปกติ ให้ดำเนินการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อมีการรับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วยก็ได้.

⁸⁸ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ. 2555. ข้อ 12 ในกรณี

(3) การตรวจสอบเชิงลึก⁸⁹

“การตรวจสอบปกติ” หมายความว่า การตรวจสอบรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้แสดงไว้ การตรวจสอบปกติจะดำเนินการตรวจสอบเมื่อมีการรับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกบัญชี ถือเป็น การตรวจสอบแบบทั่วไประดับที่ 1

“การตรวจสอบเพื่อยืนยันข้อมูล” หมายความว่า การตรวจสอบรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้แสดงไว้ โดยขอทราบข้อเท็จจริง หรือขอเอกสารหลักฐานไปยังหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานเอกชน หรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ให้ถ้อยคำ การตรวจสอบเพื่อยืนยันข้อมูลถือเป็น การตรวจสอบแบบเข้มข้นในระดับที่ 2 จะตรวจสอบเมื่อมีเหตุอันสมควร

“การตรวจสอบเชิงลึก” หมายความว่า การตรวจสอบรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้แสดงไว้ ในกรณีมีผู้แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือปรากฏพฤติการณ์ของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่าจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ หรือมีพฤติการณ์หรือมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินและหนี้สินรายการใดโดยมิชอบ หรือมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าจะมีการ โอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สิน หรือปรากฏพฤติการณ์ว่ามีการถือครองทรัพย์สินแทนอันมีลักษณะเป็นการมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ⁹⁰ หรือ

ที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าเหตุอันสมควรที่ต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อยืนยันข้อมูล ให้ทำความเห็นเสนอ เลขานุการ หรือรองเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการหรือผู้อำนวยการที่เลขานุการมอบหมาย เพื่อพิจารณาอนุมัติ.

⁸⁹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ. 2555. ข้อ 13 ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องตรวจสอบเชิงลึก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณามอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานใต้สวน หรือแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินเป็นผู้ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน.

⁹⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้ให้คำนิยามคำว่า “ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ” หมายความว่า การที่ทรัพย์สินหรือหนี้สินในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้ยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากบัญชีแสดง

ร่ำรวยผิดปกติ⁹¹ การตรวจสอบเชิงลึกถือเป็นการตรวจสอบทรัพย์สินที่มีความเข้มข้นในระดับที่ 3 จะทำการตรวจสอบในกรณีที่มีกรณีจำเป็น เมื่อมีเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้น

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ.2555 นี้ เป็นการกำหนดวิธีการตรวจสอบใหม่ โดยใช้ปรัชญาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์มาบริหารจัดการการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยแบ่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินออกเป็น 3 กอง และเลือกการดำเนินการที่จะบริหารจัดการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกองใดก่อน จึงจะเกิดความคุ้มค่าในทางเศรษฐศาสตร์

ค. การตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีที่มีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพราะเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดพ้นจากตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี หรือตาย เมื่อได้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงตาม ข้อ ข. แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะทำการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรายนั้น โดยเปรียบเทียบกับบัญชีที่ยื่นกรณีเข้ารับตำแหน่ง แล้วจัดทำรายการผลการตรวจสอบและประกาศรายงาน ผลการตรวจสอบในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีที่ผลการตรวจสอบปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรายใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแจ้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทายาทหรือผู้จัดการมรดกแล้วแต่กรณี ชี้แจงการได้มาของทรัพย์สินดังกล่าว ถ้าไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวตนได้มาโดยชอบ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเอกสารทั้งหมดพร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการขอให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสั่งให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินต่อไปเมื่ออัยการสูงสุดได้รับรายงานและเอกสารพร้อมทั้งความเห็นจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.แล้ว เห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งให้ไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้น

รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งในลักษณะที่ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือหนี้สินลดลงผิดปกติ

⁹¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้ให้คำนิยามคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” หมายความว่า การมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติหรือการมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควร สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ.

ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่งโดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนฝ่ายละเท่ากันเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินคดีได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

3.5 บทกำหนดโทษกรณีจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และ กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวยผิดปกติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบหรือจงยื่นบัญชีเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินผู้ที่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบหรือจงยื่นบัญชีเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ มีโทษดังนี้

3.5.1 บทลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542⁹² กำหนดไว้ว่า เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยต่อไป และเมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยชี้ขาดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอแล้วให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ในวันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง

⁹² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554. มาตรา 34.

เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยด้วย แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่ดังกล่าว รวมทั้งได้รับเงินเดือนประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนวันที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระยะเวลา 5 ปีตามวรรคหนึ่ง ให้นับแต่วันวันที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งดังกล่าว

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 119 ยังบัญญัติให้มีโทษทางอาญาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับด้วย

3.5.2 บทลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542⁹³ กำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐผู้ตั้งใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนด ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งนอกจากนั้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 119 ยังกำหนดให้มีโทษทางอาญาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับด้วย

3.5.3 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวยผิดปกติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 66 และมาตรา 77 โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ร่ำรวยผิดปกติ⁹⁴ สืบเนื่องจากเหตุ ดังนี้

⁹³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554. มาตรา 41.

⁹⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 4 คำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” หมายความว่า การมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติหรือการมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควร สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่

(1) การไต่สวนข้อเท็จจริง กรณีกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(2) การยื่นแบบเปรียบเทียบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

(3) ปราบปรามจากสื่อมวลชน สิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือบัตรสนเท่ห์ เป็นต้น

ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แล้วแต่กรณี⁹⁵

1. ขั้นตอนการไต่สวนข้อเท็จจริง กรณีกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวผิดปกติ มี 2 ขั้นตอน⁹⁶ ดังนี้

ก. การไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น

เป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงก่อนว่าพฤติการณ์ตามที่กล่าวหา หรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าร้ายวผิดปกติ มีข้อเท็จจริงเพียงพอและเข้าหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะรับไว้พิจารณา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 75 วรรคหนึ่ง⁹⁷ หรือไม่

ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการมีทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาเท่าที่ระบุชื่อของมาในคำกล่าวหา เพื่อเป็นการตรวจสอบเบื้องต้นก่อนว่า ข้อกล่าวหาว่าร้ายวผิดปกติ มีมูลน่าเชื่อพอที่จะรับไว้พิจารณาดำเนินการต่อไปหรือไม่ โดยพิจารณาประกอบกับการมีตำแหน่งหน้าที่การงานทั้งในอดีตและปัจจุบัน อายุการทำงาน สถานภาพบุคคล เปรียบเทียบกับการมีรายได้ของผู้ถูกกล่าวหา ที่ผู้กล่าวหาเห็นว่าเกินวิสัยและฐานะของผู้ถูกกล่าวหาพึงจะมีได้

⁹⁵ นกสร ปิติกะวงษ์. (2555). ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินในกรณีร้ายวผิดปกติ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁹⁶ มติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งที่ 59/2543 เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2543 และครั้งที่ 48/2544 เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2544

⁹⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 มาตรา 75 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า การกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร้ายวผิดปกติ ให้ผู้กล่าวหาดำเนินการกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหา ยังดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่เกินห้าปี โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นก่อนว่าพฤติการณ์หรือเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้นเข้าหลักเกณฑ์ที่จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ซึ่งได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้แล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. นำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้นมาประกอบการพิจารณาด้วย

การตรวจสอบข้อมูลรายการทรัพย์สิน ทำให้ทราบได้ว่าคำกล่าวหาที่มีมูลน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเมื่อตรวจสอบเบื้องต้นเกี่ยวกับรายการทรัพย์สินดังกล่าว อาจได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินไม่ตรงกับข้อมูลที่กล่าวหาได้ เช่น คำกล่าวหาระบุว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าของบ้านหลังใหญ่ (ระบุเลขที่) มีรถยนต์ราคาแพง แต่จากการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นอาจได้ข้อเท็จจริงว่าบ้านหลังดังกล่าวเป็นบ้านหลังเก่าอายุหลายสิบปี ขณะซื้ออาจมีราคาไม่แพงมาก หรือเป็นการได้รับโดยทางมรดก และรถยนต์ที่อ้างอาจเป็นรถเก่าจดทะเบียนมา 20 ปีแล้ว เป็นต้น

เมื่อดำเนินการตรวจสอบการมีรายได้ของผู้ถูกกล่าวหา คู่สมรส และตรวจสอบทรัพย์สินตามคำกล่าวหาแล้ว ให้สรุปผลการตรวจสอบโดยรวมรวมถึงการมีรายได้ของผู้ถูกกล่าวหาและคู่สมรส เปรียบเทียบกับมูลค่ารายการทรัพย์สินที่ได้มาจากการตรวจสอบเพื่อพิจารณาว่าการมีทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาและคู่สมรสเป็นไปตามพฤติการณ์ที่ผู้กล่าวหาอ้างหรือไม่ และการมีทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาและคู่สมรสดังกล่าวเหมาะสมกับฐานะและรายได้ของผู้ถูกกล่าวหาและคู่สมรสหรือไม่

ข. การไต่สวนข้อเท็จจริง

เป็นการดำเนินการเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติรับพิจารณาคำกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร้ายวผิดปกติ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง⁹⁸ (หมวด 4 การไต่สวนข้อเท็จจริงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542)

2. การรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้ายวผิดปกติ

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติรับเรื่องกล่าวหาร้ายวผิดปกติไว้พิจารณาแล้ว เพื่อให้ได้รู้ข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกกล่าวหาร้ายวผิดปกติหรือไม่ ต้องรวบรวมข้อมูลต่างๆ ดังนี้

ก. ประวัติ และหน้าที่

(1) ประวัติ

ทำให้ทราบถึงวัน เดือน ปีเกิด ภูมิลำเนา การศึกษา การสมรส ชื่อบิดา มารดา คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รายได้ รวมทั้งหน้าที่การงาน โดยสืบค้นจากประวัติการทำงาน ประวัติข้าราชการพลเรือน หรือเอกสารอื่นใดที่กล่าวอ้างถึงประวัติของผู้ถูกกล่าวหา

(2) ตำแหน่งหน้าที่

⁹⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 77 บัญญัติว่า ในกรณีที่เรื่องที่ถูกกล่าวหาเข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 75 หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหมวด 4 การไต่สวนข้อเท็จจริง ต่อไป

ตำแหน่งหน้าที่ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาเคยหรือดำรงตำแหน่งหน้าที่ ย่อมเป็นประเด็นสำคัญที่จะพิจารณาว่าเป็นตำแหน่งหน้าที่ที่จะเอื้ออำนวยในการแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นที่กล่าวขวัญของประชาชนโดยทั่วไปหรือไม่ โดยศึกษาจากคำหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งของทางราชการว่า ตำแหน่งหน้าที่นั้นมีอำนาจหน้าที่ต้องปฏิบัติอย่างใดบ้าง แยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ

- ตำแหน่ง ที่จะเอื้ออำนวยในการแสวงหาผลประโยชน์จากบุคคลภายนอก อันเนื่องมาจากตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ แต่ไม่มีพยานหลักฐานชัดเจน เช่น ตำแหน่งหน้าที่ของพนักงานสอบสวน⁹⁹ พนักงานประเมินภาษี เจ้าพนักงานที่ดิน พนักงานอัยการ¹⁰⁰ เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่สรรพสามิต พนักงานมาตรฐานสินค้า

- หน้าที่ ซึ่งจะเอื้ออำนวยในการแสวงหาประโยชน์ด้วยการเบียดบังจากรายจ่ายของรัฐ แต่ไม่มีพยานหลักฐานชัดเจน เช่น เจ้าหน้าที่พัสดุมีหน้าที่จัดซื้อพัสดุ จัดการก่อสร้าง เป็นต้น เจ้าหน้าที่เจ้าของสำนวนต้องติดตามหายอดเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีแต่ละปีของหน่วยงานนั้น ๆ โดยการตรวจสอบจากกรมบัญชีกลาง คลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ แล้วแต่กรณี ที่หน่วยตั้งฎีกาเบิกจ่ายจะได้ยอดเบิกจ่ายเป็นรายเดือนตามประเภทของงบประมาณ

ข. รายได้

ไม่ว่าจะเป็นรายได้จากทางราชการหรือรายได้อื่นใด เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาว่า รายได้ดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาและคู่สมรสแล้วมีความเหมาะสมเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด มีแนวทางดำเนินการดังนี้

(1) ตรวจสอบการมีรายได้ของผู้ถูกกล่าวหา คู่สมรส โดยขอแบบยื่นรายการเสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรจากรกรมสรรพากร

(2) คำนวณอัตราเงินเดือนที่ได้รับในช่วงตั้งแต่รับราชการหรือทำงานจนถึงวันที่รวบรวมทรัพย์สินและหนี้สิน ว่าควรมีรายได้จากเงินเดือนเป็นจำนวนเท่าใด

(3) รวบรวมการมีรายได้อื่นๆ ของผู้ถูกกล่าวหา คู่สมรส เท่าที่ปรากฏในการตรวจสอบได้สวนข้อเท็จจริง เช่น การได้รับเงินปันผลค่าหุ้น การขายพระเครื่อง และรายได้จากสิทธิและสัมปทาน เป็นต้น

⁹⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (6) พนักงานสอบสวน หมายความว่าถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

¹⁰⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 248 บัญญัติให้ องค์การอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็วเที่ยงธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และไม่ให้อือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง

ค. ทรัพย์สิน ประกอบด้วย

(1) ที่ดิน ตามประมวลกฎหมายที่ดิน อาจแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

- ที่ดินมีกรรมสิทธิ์
- ที่ดินมีสิทธิครอบครอง

(2) เงินฝากในธนาคารหรือเงินฝากในสถาบันการเงินอื่น

ตรวจสอบการมีหรือเคยมีบัญชีเงินฝากธนาคาร (รายการความเคลื่อนไหวทางบัญชี Bank Statement) ของผู้ถูกกล่าวหา คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมถึงการมีหนี้สิน และหลักประกันในธนาคารทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการเงินอื่น เช่น บริษัทหลักทรัพย์¹⁰¹ บริษัทเงินทุน¹⁰² (Finance company) บริษัทเครดิตฟองซิเออร์¹⁰³ (Credit foncier company) สหกรณ์ออมทรัพย์¹⁰⁴ เป็นต้น ซึ่งเป็นการตรวจสอบอย่างกว้างตามดุลพินิจที่เห็นควนและเหมาะสมแก่พฤติการณ์

¹⁰¹ บริษัทหลักทรัพย์ หมายถึง บริษัทจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ประกอบกิจการด้านการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ ทำการค้าหลักทรัพย์ ให้คำปรึกษาในการลงทุนกิจการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ และกิจการจัดการลงทุน

¹⁰² บริษัทเงินทุน (Finance company) บริษัทเงินทุนเป็นสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่ระดมเงินออมจากประชาชนทั่วไป โดยการออกตั๋วสัญญาใช้เงินจำหน่ายแก่ประชาชนคล้ายกับการรับฝากเงินของธนาคารพาณิชย์ แต่อาจให้ดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป แล้วนำไปให้กู้ยืมและลงทุนในหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุนประกอบกิจการเงินทุนได้ 5 ประเภท คือ กิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและการบริโภค กิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ และกิจการเงินทุนอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

¹⁰³ บริษัทเครดิตฟองซิเออร์ (credit foncier company) เป็นสถาบันการเงินดำเนินกิจการระดมทุนด้วยการออกตั๋วสัญญาใช้เงินเสนอขายต่อประชาชนทั่วไป เพื่อนำมาให้ประชาชนกู้ไปซื้อที่ดินและสร้างที่อยู่อาศัย ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) ให้กู้โดยมีบ้านและที่ดินค้ำประกัน (2) ซื้อบ้านและที่ดินโดยให้สิทธิผู้ที่ยังจะได้ออนคืนได้ (3) ขายบ้านและที่ดินโดยวิธีการให้เช่าซื้อ

¹⁰⁴ สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินที่จดทะเบียนกับทางการ โดยทำหน้าที่รับฝากเงินจากสมาชิก และให้สมาชิกกู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ย แล้วนำกำไรที่ได้รับจากการดำเนินงานมาแบ่งปันให้สมาชิกตามมูลค่าหุ้นที่หุ้นที่ถือและตามมูลค่าดอกเบี้ยเงินกู้ เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้จากเงินค่าหุ้นของสมาชิก เงินฝากจากสมาชิก และเงินกู้จากสถาบันการเงินอื่น ๆ แล้วนำเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน เช่น เพื่อเหตุฉุกเฉินเพื่อการอุปโภคบริโภค สหกรณ์ที่มีเงินทุนมากก็อาจให้สมาชิกกู้ยืมระยะยาวเพื่อจัดหาที่อยู่อาศัยด้วย นอกจากนี้ยังมีเครดิตยูเนียน (credit union) ซึ่งเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีรายได้ไม่แน่นอน ประกอบอาชีพต่างกัน แต่อยู่ในท้องที่เดียวกัน มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการออมระหว่างสมาชิก เครดิตยูเนียนจะให้สมาชิก

อนึ่ง การตรวจสอบความเคลื่อนไหวการทำธุรกรรมทางการเงินนั้น เป็นกระบวนการสำคัญในการไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีร้ายแรงผิดปกติ เนื่องจากอาจทำให้ทราบว่าเงินดังกล่าวได้มาโดยทุจริต¹⁰⁵ หรือไม่มีผู้ใดเกี่ยวข้องบ้าง ในการดำเนินการจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ในการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินต่างๆ อาทิ ใบนำฝาก-ถอน (Slip) เอกสารดังกล่าวสามารถบอกได้ว่าความเคลื่อนไหวการทำธุรกรรมทางการเงินที่กำลังตรวจสอบเป็นอย่างไร

(3) เงินลงทุน

ตรวจสอบการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของผู้ถูกกล่าวหา คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จากศูนย์กำกับหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด

(4) โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง

ตรวจสอบการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างของผู้ถูกกล่าวหา คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เพื่อให้ทราบถึงชื่อของผู้ที่ขออนุญาตปลูกสร้าง ผู้ขอเลขที่บ้านแบบแปลนบ้าน (พิมพ์เขียว) ราคาประเมินบ้าน รวมถึงสิ่งปลูกสร้างบนโฉนดที่ดินเลขที่ใด ชื่อของผู้ใดด้วย

(5) ยานพาหนะ

ตรวจสอบการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองยานพาหนะ (กรณีเป็นการเช่าซื้อ) ของผู้ถูกกล่าวหา คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น รถยนต์ ขอข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบก เป็นต้น

(6) ทรัพย์สินหรือสิทธิในทรัพย์สินที่ต้องจดทะเบียนต่อทางราชการ

ทรัพย์สินหรือสิทธิในทรัพย์สินที่ต้องจดทะเบียนต่อทางราชการ เช่น สังกหามทรัพย์พิเศษ จำพวก เรือกำปั่น หรือเรือมีระวางตั้งดาหกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ 5 ตันขึ้นไป แพ และสัตว์พาหนะ เป็นต้น กรณีนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและดุลพินิจของเจ้าหน้าที่เจ้าของสำนวนที่จะพิจารณารวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าวจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ง. หนี้สิน

ตรวจสอบการมีหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหา คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ดังนี้

(1) เงินกู้จากธนาคารและสถาบันการเงินอื่น

กู้ยืมเงินจำนวนไม่มากนักในระยะสั้น ๆ ปัจจุบันเครดิตบูโรหลายแห่งได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์กับทางการ

¹⁰⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (1) บัญญัติว่า “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

- หมายถึง เงินกู้ทุกประเภทจากธนาคารและสถาบันการเงินอื่น
- กรณีเป็นหนี้ร่วมกับบุคคลอื่น แสดงยอดหนี้คงเหลือเฉพาะในส่วนของผู้ถูกกล่าวหา

คู่สมรส

(2) เงินเบิกเกินบัญชี

- หมายถึงเงินเบิกเกินบัญชีจากธนาคาร หนี้ค้างชำระบัตรเครดิตทุกประเภท
- ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ เช่น เช่นหนังสือรับรองยอดหนี้คงเหลือ สำเนารายการความเคลื่อนไหวทางบัญชี (Statement) สำเนาใบแจ้งหนี้บัตรเครดิต

(3) หนี้สินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ

- หมายถึง หนี้สินหรือเงินกู้ที่มีหลักฐานเป็นหนังสือจากบุคคลหรือนิติบุคคล (มิใช่ธนาคารและสถาบันการเงินอื่น) เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วน กลุ่มออมทรัพย์ ชุมชน กองทุน หมู่บ้าน เป็นต้น

3. หลักเกณฑ์การวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัวผิดปกติ¹⁰⁶

การพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัวผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกตินั้น จะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง 3 ประการประกอบกัน คือ มูลค่าของทรัพย์สิน ระยะเวลาแห่งการมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิอื่น ๆ ในทรัพย์สิน และการได้มาซึ่งสิทธิในทรัพย์สิน

ก. มูลค่าของทรัพย์สิน

ข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรั่วรัวผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ พึงพิจารณาจากทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งจะต้องพิจารณาด้วยว่าทรัพย์สินนั้นมีมูลค่ามากน้อยเพียงใด ลักษณะและประเภทของทรัพย์สินที่ว่ามีดังนี้

- ทรัพย์สินที่เป็นเงิน หรือที่สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นเงินได้ เช่น เงินสด เงินฝากในธนาคาร เงินให้กู้ยืม พันธบัตร หุ้น ตั๋วเงิน สลากออมสิน เป็นต้น
- ทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์นอกเหนือจากเงิน เช่น พระพุทธรูป พระเครื่อง เครื่องรางของขลัง เครื่องลายคราม โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องประดับกาย อัญมณี เครื่องตกแต่ง และเครื่องบำรุงความสุขต่าง ๆ ภายในบ้าน เป็นต้น
- ทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน อาคาร สระว่ายน้ำ สวนประดับ เป็นต้น

¹⁰⁶ วิโรจน์ ฆ้องวงศ์. (2546). การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น สัมปทาน ลิขสิทธิ์ สิทธิการเช่า สิทธิการใช้ สิทธิครอบครอง สิทธิในการอยู่อาศัย หรือเก็บกิน

ข. ระยะเวลาแห่งการมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิอื่น ๆ ในทรัพย์สิน

ข้อเท็จจริงที่แสดงว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือสิทธิอื่น ๆ ที่คิดเป็นมูลค่ามาก ที่จะถือได้ว่าเป็นผู้ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ยังจะต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า การได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้น เกิดขึ้นในระหว่างบุคคลนั้น มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือในกรณีที่พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่เกินห้าปี ซึ่งข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้มาจากการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จากพยานหลักฐาน รวมทั้งจากการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาแสดงบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งในการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่า ร่ำรวยผิดปกติจะต้องทำการพิจารณาทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ถูกกล่าวหาในขณะดำรงตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติจริงหรือไม่ อย่างไรก็ดี หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาได้เคยแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้แล้ว ก็เป็นการสะดวกสำหรับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณา แต่กรณีไม่ว่าจะเป็นอย่างไรก็ตาม การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแต่แรก จะทำให้การพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้หนึ่งผู้ใดที่ถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ เกิดความแน่นอนและชัดเจนง่ายขึ้น

ค. การได้มาซึ่งสิทธิในทรัพย์สิน

การได้มาซึ่งสิทธิในทรัพย์สินโดยชอบด้วยกฎหมายในลักษณะต่าง ๆ เช่น การได้มาโดยมรดก หรือพินัยกรรม การขวนขวาย รวบรวม ซื้อมาโดยชอบธรรม แม้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นเพียงไรก็ตาม ย่อมถือไม่ได้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ร่ำรวยผิดปกติ แต่ในทางตรงกันข้าม หากการได้ทรัพย์สินเป็นการได้มาอย่างเลื่อนลอย ไม่มีเหตุผล หรือไม่อาจพิสูจน์ที่มาโดยชอบแห่งทรัพย์สินนั้นได้ ย่อมถือได้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ร่ำรวยผิดปกติ หรือทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

การได้มาโดยชอบซึ่งสิทธิในทรัพย์สินในบางกรณีจะพิสูจน์แต่วิธีการหรือนิติกรรมที่ทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินว่าเป็นวิธีการหรือนิติกรรมอันชอบด้วยกฎหมายเพียงอย่างเดียวย่อมไม่เป็นการเพียงพอ แต่ยังคงต้องแสดงถึงความสามารถ หรือความเป็นไปได้ที่จะทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยพิจารณาจากฐานะหรือรายได้ปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน โดยได้มาจากนิติกรรมซื้อขายกับบุคคลอื่นจดทะเบียนให้โดย

ถูกกฎหมาย แต่หากฐานะและรายได้ปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจซื้อทรัพย์สินเช่นนั้นได้ ต้องถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติด้วยเช่นกัน

และการพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ โดยพิจารณาถึงการได้มาของทรัพย์สิน จะต้องปรากฏการได้ทรัพย์สินมาโดยสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีทรัพย์สินมากผิดปกติ แต่การได้ทรัพย์สินมานั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติหน้าที่ หรือจากการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ จะถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติหาได้ไม่

4. การกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่ำรวยผิดปกติ

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 66¹⁰⁷

(1) ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังประธานวุฒิสภา เพื่อวุฒิสภามีมติถอนถอนออกจากตำแหน่ง ผู้ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติหน้าที่มิได้จนกว่าวุฒิสภามีมติ และมีวุฒิสภาเป็นที่สุด¹⁰⁸

¹⁰⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 66 บัญญัติว่า ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีผู้กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่นร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่นให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว เว้นแต่ในกรณีที่ผู้กล่าวหามิใช่ผู้เสียหาย และคำกล่าวหาไม่ระบุพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงก็ได้

คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจกระเปียบเกี่ยวกับการกล่าวหาตามวรรคหนึ่งได้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวหรือบุคคลอื่นเป็นตุลาการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่งเพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา กล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาว่ากระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้รับเรื่องกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้

กรณีตามวรรคสี่ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว และให้นำบทบัญญัติในหมวด 4 การไต่สวนข้อเท็จจริง และหมวด 5 การถอดถอนจากตำแหน่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(2) ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็น ไปยังอัยการสูงสุดฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน¹⁰⁹

¹⁰⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 มาตรา 56 บัญญัติว่า ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ประธานกรรมการส่งรายการตามมาตรา 54 วรรคสอง และเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็น ไปยัง

(1) ประธานวุฒิสภา ถ้าข้อกล่าวหาเป็นเรื่องตามมาตรา 43 (1) หรือ (2)

¹⁰⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 70 บัญญัติว่า ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีความผิดตาม มาตรา 66 ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็น ไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป ทั้งนี้ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา 80 บัญญัติว่า ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงและมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาทำร้ายผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีเป็นผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา 66 ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

(2) ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร รองอัยการสูงสุด หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

(3) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด ให้ประธานกรรมการยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

(4) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีฐานะคลตาม (1) (2) และ (3) ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และให้ประธานกรรมการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาส่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออก โดยให้ถือว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ เว้นแต่กรณีที่ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

3. การกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 80 (2) (4)¹¹⁰

กรณีตาม (1) และ (2) เมื่ออัยการสูงสุดได้รับรายงานและเอกสาร พร้อมทั้งความเห็นจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว เห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งให้ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุด ตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนฝ่ายละเท่ากันเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินคดีได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแล้วแต่กรณี เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

ในการดำเนินคดีตามวรรคหนึ่งให้ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล โดยกรณีตาม (2) (3) และ (4) ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

¹¹⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 80 บัญญัติว่า ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงและมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาร้ายผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑๓๑

๑๓๑

(2) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร รองอัยการสูงสุด หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

๑๓๑

๑๓๑

(4) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีชื่อบุคคลตาม (1) (2) และ (3) ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และให้ประธานกรรมการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาสั่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออก โดยให้ถือว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ เว้นแต่กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตุลาการ ฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ

(1) ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากเป็นกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ¹¹¹

(2) ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการความผิดทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

ฯลฯ

ฯลฯ

¹¹¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 80 บัญญัติว่า ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงและมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาร้ายผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(3) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด ให้ประธานกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

ฯลฯ

ฯลฯ

มิใช่บุคคลตามมาตรา 80 (1) (2) และ (3)¹¹² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 โดยถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่¹¹³

¹¹² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 80 บัญญัติว่า ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงและมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑๓๑

๑๓๑

(4) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีชื่อรวมตาม (1) (2) และ (3) ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และให้ประธานกรรมการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาสั่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออก โดยให้ถือว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ เว้นแต่กรณีที่ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

๑๓๑

๑๓๑

¹¹³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ทุจริตต่อหน้าที่ หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น